Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 115. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 23-го ЧЕРВНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 23, 1981 No. 115. VOL LXXXVIII

Роман Конотопський переобраний на голову Окружного Комітету УНСоюзу в Баффало

Баффало, Н. Й. — В неділю, 17-го травня ц. р., тут відбулися річні збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в залі Українського Народного Дому.

Збори відкрив голова Округи Роман Конотопський та привітав представника Головного Екзекутивного Комітету головного організатора Василя Оріховського, як теж усіх присутніх секретарів, відділових урядовців і всіх членів УНС.

Роман Конотопський

Після одноголосного прийняття порядку нарад, вшановано однохвилинною мовчанкою пам'ять померлих членів Округи. Протоколу минулорічних зборів не відчитано, бо його не було, і приступлено до звітування.

Голова Округи Р. Конотопський звітував перший. Він сказав, що помимо різних труднощів в Окрузі була повна співпраця і тому Округа може похвалитися гарним осягом, а то виконанням квоти членів на 118 відсотків. До цього причинилися секретарі таких Відділів: 360-го — Іван Гаврилюк — 30 членів; 127-го — Марія Гаравус — 18; 104-го — Марія Гнатик — 6; 40-го — Роман Свистун і 149-го Марія Дикий — по 2 члени, та 87-го — Іван Трояновський — 1. У своєму слові голова склав теж подяку головному організаторові В. Оріховському за опіку над цією Округою та за допомогу секретарям в праці, як теж закликав присутніх до посиленої організаційної праці в цьому передконвенційному році. Про стан каси звітував касир Петро Гаравус.

Після прийняття звітів, голова Контрольної комісії Іван Дроздовський подав внесок на уділення абсолюторії уступаючій Управі. Внесок прийнято одноголосно. У наслідок голосування перевибрано в цілості попередню Управу.

Головний організатор В. Оріховський привітав присутніх від членів Головного Екзекутивного Комітету УНС та склав ґратуляції Окружній Управі за добре виконану союзову працю. Він подав фінансовий та організаційний стан УНСоюзу, а при цьому заторкнув деякі загальногромадські справи. У своєму заключному слові він закликав присутніх до посиленої праці, щоб закінчити цей передконвенційний рік повним успіхом.

Після слова головного організатора вив'язалася дискусія, в часі якої Василь Шарван вніс резолюцію, щоб УНСоюз повернувся до сучасної системи УККА. Інж. Ярослав Пришляк вніс рівночасно резолюцію, яка схвалює теперішнє становище Екзекутивного Комітету УНСоюзу у відношенні до УККА. Предсідник зборів дав обидві резолюції під голосування. За першою резолюцією був один голос, а за другою голосували всі — два голоси здержалися. Після цього голова Округи подякував присутнім за чисельну участь і попросив до перекуски.

ЗСА І КНР РОЗПОЧАЛИ СПІЛЬНУ ЕЛЕКТРОНІЧНУ РОЗВІДКУ ПРОТИ СССР

Вашінгтон. — Втрата американських електронічних обсерваційних станцій в Ірані після усунення шаха відбилася неґативно на здобуванні інформації про події в СССР. В часі перебування державного секретаря Александра Гейга в Пекіні в половині червня ц. р. формальним домовленням урегулювано працю таких станцій на терені КНР, що розпічне період їхньої значної розбудови.

При цій нагоді стало відомим, що ще минулого року почали працювати перші такі обсерваційні осередки. Головним був обсерваційний осередок в Сінкіянґу, поблизу совєтської границі, який був спрямований на реєстрацію ракетних проб в Ленінську, недалеко Аральського озера, та в Сарі-Шаґан, коло озера Балкаш. Американська обсерваційна станція в Сінкіянґу в багатьох випадках давала кращі результати, як подібні улаштування в Ірані, чи інших країнах.

Виявлення факту існування такої станції поблизу совєтської границі, а в наслідку й заповідження, що таких може бути, а може уже є більше, та повідомлення про згоду американського уряду на продаж зброї Китаєві не лише викличуть крайнє негодування, а може навіть і якісь заходи з боку Москви, але вони міняють стратегічну ситуацію в Азії та створюють зовсім нову рівновагу збройного потенціялу в тому просторі. Сінологи, знавці китайських відносин, вказують на те, що така далекопосунена співпраця між ЗСА і КНР не може не мати наслідків на дальший розвиток внутрішніх китайських відносин та на персональні обсади найвищих постів в державі й комуністичній партії. Технічну розвідочну співпрацю Китаю і Америки, як виявилося тепер, розпочав ще демократичний Уряд президента Джіммі Картера, який в другій половині 1979 року заключив з Пекіном тайну домову в справі побудови обсерваційної станції, чи станцій. Праця над побудовою такої почалася зразу при співучасті спеціялістів обох країн.

Дальші інформації стверджують, що завдяки обсерваційним засобам в Китаї, американські чинники спроможні обсервувати цілий сибірський простір та мати під обсервацією совєтські далекопростірні ракети від моменту їхнього вистрілу, в часі лету аж до остаточного приземлення.

ЗСА і Пакістан договорилися

Вашінґтон. — У квітні 1979 року американський уряд президента Джіммі Картера суспендував допомогу Пакістанові у зв'язку з тим, що уряд Пакістану відмовився піддати міжнародній інспекції свої атомові споруди, супроти яких було підозріння, що в них будують атомову бомбу. 27-го грудня 1979 року совєтські війська ввійшли до Афганістану й у короткому часі після цього вийшли на кордон між тією країною і Пакістаном, який таким чином опинився в першій лінії совєтського наступу. Уряд президента Картера запропонував відновлення допомоги Пакістанові, але в такій малій сумі, що уряд Пакістану відкинув пропозицію.

З приходом до влади президента Роналда Реґена почалися наполегливі розмови між Пакістаном і ЗСА в справі збільшення допомоги тій країні з боку ЗСА. 15-го червня в Ісламабаді опубліковано спільне повідомлення обох країн, в якому подано до публічного відома про осягнення повного порозуміння й заключення договору про висоту і форми допомоги,

Загальну висоту допомоги устійнено на протязі найближчих років у сумі три більйони долярів. Допомога обійматиме всі ділянки, починаючи з достави чи допомоги в закупі потрібних харчів, і кінчаючи на зброї. Згідно з дотеперішніми інформаціями найважливішою позицією в допомозі буде зміцнення оборонної потуги Пакістану. Уряд ЗСА застеріг, що зміцнення оборони Пакістану не буде спрямоване проти Індії, а буде спрямоване тільки на оборону перед СССР. Справи продукції атомової зброї Пакістаном, якщо така взагалі має місце, в договорі зовсім не порушено. Договір з американського боку фіналізував підсекретар для справ безпеки в державному департаменті Джеймс Баклі, який у тій цілі перебував у Пакістані.

СОЦІЯЛІСТИ ПЕРЕМОГЛИ У ФРАНЦІЇ

Париж, Франція. — Друга й остаточна тура французьких парляментарних виборів принесла велику перемогу французьким соціялістам. Загально сподівалися цієї перемоги, але не в такому великому розмірі. В парляменті, який складається з 491 депутата самі соціялісти матимуть абсолютну більшість, а з союзниками, якими є невелика партія Радикальний лівий рух, — дуже вигідну перевагу.

З такою великою виборчою перевагою соціялісти мають усі дані, як це вони зразу й заявили, послідовно переводити в життя свої реформи. Новий парлямент збереться на інавґураційне засідання на початку липня, а перед тим буде зформований новий кабінет міністрів. Маючи велику перевагу в парляменті, соціялісти мають повністю розв'язані руки в формуванні складу кабінету міністрів. Прем'єром зовсім певно залишиться тимчасовий прем'єр визначений президентом Франсуа Міттераном, П'єр Моруа. Нерішеною ще є справа участи комуністів у кабінеті міністрів. Комуністи знову зголосили своє бажання увійти в склад кабінету, мотивуючи це тією підтримкою, яку вони дали Міттеранові у його виборі на президента, а відтак у другій турі парляментарних виборів відданням голосів на соціялістичних кандидатів. Серед керівних соціялістичних кіл є різниці думок у цій справі. Міттеран уже перед тим висловився за участь комуністів у кабінеті міністрів, але поставив такі передумови комуністам, що ледве чи вони зможуть їх прийняти. Він поставив вимогу, щоб комуністи засудили совєтський напад на Афганістан, засудили методи тиску й погроз проти Польщі, погодилися на приміщення в Европі нового типу американських ракет 'Першінґ-2 в противагу совєтським ракетам СС-20, які Москва розмістила в великому числі в Східній Німеччині та інших частинах Середньої Европи. Ці раніші передумови соціялісти можуть ще загострити, бо комуністи не отримали навіть 50 мандатів. З 43 депутатів, яких вони здобули, відпали всі члени ЦК КПФ, з винятком генерального секретаря Жоржа Марше та шести членів Політбюра на всіх 11.

Так само праве крило — деґолісти й група колишнього президента Валєрі Жіскара д'Естена — вийшло значно послаблене. Ця болюча поразка дала підставу лідерові деґолістів Жакові Ширакові заявити: „Франція вийшла на дорогу, яка може закінчитися тільки невдачею. Соціялістичні методи не допишуть у нас так, як не дописують всюди інде".

У МОСКВІ ПОЧАВСЯ СУД НАД БРАЙЛОВСКІМ

Москва. — Віктор Брайловскій, жидівський активіст заарештований ще минулого листопада, врешті діждався свого суду. Суд почався перед одним із московських суддів більше як півроку після арешту, бо стільки треба було, щоб „позбирати", тобто, в першу чергу, зфабрикувати „докази" про нього.

Брайловскому прокуратура закидає розповсюджування фальшивих вісток з метою очорнити Совєтський Союз і пануючу в ньому систему. З кіл, близьких до прокуратури, виявили, що „Брайловскій щасливий", бо йому не закинули шпиґунства. Над питанням, що йому закидати та чим його обтяжувати, були довгі дискусії, аж прийшло доручення згори перервати підготову до закиду в шпиґунстві, а обмежитися до закиду в очорнюванні й поширюванні неправдивах вісток. Кремль уже попікся, коли доручив прокуратурі обтяжити Шаранского у шпиґунстві, хоч на це ніяких підстав та ніяких доказів, як і у випадку Брайловского, не було, а тепер не може успішно і без скандалу викрутитися з тієї справи.

Дружина Брайловского Ірина дістала дозвіл вступу до судової залі. Вона ствердила, що Віктор дуже постарівся, виглядає стомленим та позбавленим своєї звичайної верви. Вона сказала: „Він не лише виглядає старшим на десять років, як виглядав сім місяців тому, але, направду, став зовсім іншою особою".

Після відчитання акту обвинувачення та додаткових вияснень представників прокуратури Брайловскій відмовився складати будь-яку заяву, ставити запити тощо. Так само відмовився ставити запити свідкам прокуратури, які зізнавали якнайточніше за вказівками КҐБ і прокуратури. Недалеко судового будинку в дільниці Любліно група жидів в кількості коло 30 осіб стояли терпеливо на дощі, щоб виявити свою солідарність з підсудним. Всі вони, так само як і підсудний, зголосили бажання виїхати до Ізраїля й усіх їх позбавили праці, а тепер переслідують. Поліція не розганяла їх, хоч усі вулиці заблькувала й не давала довше затримуватися на вулиці.

Крім свідків, яких представила прокуратура і які, згідно з совєтською практикою, слово в слово повторюють її закиди проти обвинуваченого, є тільки два його листи й текст журналу, виданого в підпіллі, про жидів в СССР. Як „доказ" вини суддя Богданов відчитав таке місце: „Загально в СССР панує враження розкладу культури, упадок ідеології та великодержавний імперіялізм".

Відбудуть Всеамериканську Конференцію Шкіл Українознавства

Ню Йорк, Н. Й. — Президія Шкільної Ради при УККА повідомляє, що в днях 27-28 червня ц. р., у Менор Джуніор коледжі відбудеться Всеамериканська Конференція Шкіл Українознавства Шкільної Ради при УККА та Українського Православного Шкільництва в ЗСА, присвячена століттю „Рідної Школи" (Фокс Чейс Ровд і Форест авеню) біля Філядельфії. Конференція буде попереджена з'їздом директорів і педагогічних дорадників шкіл українознавства, який відбудеться в п'ятницю, 26-го червня ц. р., в год. 6-ій вечора.

Д-р Роман Дражньовський, голова Шкільної Ради, відкриє з'їзд, який буде проводитися, після відкриття, за таким порядком: перегляд пророблений праці — осяги й недоліки: Підручниково-програмова комісія; Комісія кінцевих іспитів і педагогічних дорадників; Видавнича ділянка; Адміністрація і зв'язки з тереном; Комісія виготовлення свідоцтв, денників, дипломів; пляни на майбутнє: учительські кадри; поліпшення праці комісій; відбуття з'їздів і загальних нарад; століття „Рідної Школи".

В суботу, 27-го червня, о год. 9-ій ранку відкривається Учительська Конференція (д-р Р. Дражньовський), о год. 9:15 відбудеться спільна сесія на тему: „Українське шкільництво та його майбутній розвиток".

В год. 10:45 розпочнуться учительські семінарі по клясах і предметах, які будуть

(Продовження на ст. 3)

В Америці

ЗАЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ моряками і летунами на літаконосці „Німіц" були спричинником великої летунсько-морської катастрофи, у якій загинуло 14 моряків, а кількадесят було поранені. Розтин тіл загинувших виказав, що майже в усіх випадках в організмі моряків знайдено сліди наркотиків, правдоподібно, маріхуани й інших складників. Конґресмен Джозеф П. Аддаббо, який особисто цікавився цією справою заявив кореспондентам, що він не є певний, що якраз наркотики були причиною страшної катастрофи, але вже самий факт відкриття наркотиків серед військового персоналу є застрашаючим явищем. Речники морської фльоти заявили, що інформації конґресмена Аддаббо не є точними.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН обвинувачує демократів в Палаті Репрезентантів, що вони „саботують" його пропозицію про зниження податків. Президент під час своєї першої пресової конференції після атентату на нього і довшої відсутности у виконуванні президентських справ, гостро атакував спікера Палати Репрезентантів Томаса О'Ніла, а деяким демократам, опонентам до урядової пропозиції, закинув „вживання демагогії" і використовування економічного сектора у їхній пропаґандивній кампанії проти урядового пляну. Замітка Президента довела до виміни слів між Реґеном і О'Нілем про їхнє „дитинство" і розуміння потреб бідного прошарку американців. Очевидно, кажуть політичні й економічні спостерігачі, президент Реґен хоче, щоб обидві палати Конгресу закінчили дебати над урядовою пропозицією ще до вакаційного часу, і щоб пропозиція про податкові полегші стала законом найдалі до серпня цього року.

В кінці свого виступу президент Реґен заявив, що він переконаний про правильність поступування Уряду і дуже шкодував, що цього не бачать демократичні конґресмени, які очікують, щоб сам нарід відкрив їм очі.

У світі

В АНГЛІЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ житті назрівають дальші зміни й пересунення, а це коли з Лейбористської партії вийшло значне число її провідних діячів і заснувало нову соціял-демократичну партію. Нова соціял'демократична партія зайняла місце між Лейбористською партією, яка пересунулася виразно наліво, зближаючись у багатьох випадках до просовєтської постави і консерватистами. Саме в тому просторі знаходиться також англійська традиційна Ліберальна партія, колись домінуюча потуга, а тепер вже тільки тінь минулої величі. Тепер інформаційне агентство Ройтерс повідомило, що між соціял-демократичною і ліберальною партією відбулися розмови, які закінчилися домовленням про співпрацю у майбутніх виборах. Майбутні парляментарні вибори мають відбутися щойно 1984 року, бо консервативна партія має таку велику більшість, при якій їй не загрожує конечність передчасних виборів, але названі дві партії вже тепер домовилися у справі спільної акції у майбутніх виборах та інших справах. Вони між іншим устійнили принципи своєї майбутньої плятформи.

У БОЛГАРІЇ ВІДБУЛОСЯ вагоме пересунення на пості прем'єра болгарського комуністичного уряду, вияснення якого ще дотепер немає. Комуністична партія Болгарії усунула з посту прем'єра Станко Тодорова, а на його місце призначила Ґрішу Філіпова, також члена Політбюра. Тодорова призначено на предсідника болгарського парляменту, який у совєтській системі Болгарії має тільки номінальні управнення. Тодоров людина в силі віку, має 60 років, був безкомпромісовим прихильником Москви і її політики, отже усунення його з посту прем'єра та призначення на нижчий пост може бути зв'язане або з якимись невдачами його політики, або зі занадто м'якою, на думку Москви, лінією супроти Польщі і тих ферментів, що там тепер відбуваються. Новопризначений прем'єр Філіпов є звичайним партійним апаратчиком, готовим виконати кожне доручене йому Москвою завдання.

Помер св. п. д-р Володимир Савчак

Асторія, Н. Й. — В п'ятницю, 19-го червня 1981 року тут у ранніх годинах помер несподівано у місцевому шпиталі на 71-му році життя св. п. д-р Володимир Савчак, адвокат в Україні, голова Товариства Українських Правників в З'єднаних Стейтах Америки, член Наукового Товариства ім. Шевченка, провідний член Організацій Українського Визвольного Фронту, колись активний пластун та член багатьох інших суспільно-громадських й станових організацій.

Св. п. д-р Володимир Савчак

Панахида буде відправлена у понеділок, 22-го червня о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Кві на при 35-20 на Бродвеї в Асторії, а похорон у вівторок, 23-го червня о год. 8:45 з похоронного заведення до церкви Чесного Хреста при 31-12 30-та вулиця (31-ша авеню) і на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку.

Покійний залишив в жалобі дружину Мирославу, дочку Марту, внука Адріяна та інших членів родини в Україні і Америці й велику українську громаду з якою св. п. В. Савчак так довго і активно співпрацював.

Покійний був членом УНС у 194 Відділі.

ФРАНЦІЯ І ВЕЛИКОБРИТАНІЯ відмовилися голосувати за такими санкціями проти Ізраїля як ембарґо на зброю, примусова міжнародна інспекція атомових споруд в Ізраїлі, а зате обидві країни висловилися за засудом Ізраїля за бомбовий налет і знищення атомових споруд Іраку та за заплачення Ізраїлем матеріяльного відшкодування. Подібне становище займе також делеґація ЗСА. Вашінгтон зразу висловився проти ізраїльського налету на Ірак, не зважаючи на те, що таким способом Ізраїль боронився проти нищівного скинення атомової бомби на Ізраїль. Ірак зовсім не скривався з пляном випродукуваними в атомовому комбінаті під Багдадом атомовими бомбами заатакувати Ізраїль. Совєтський Союз вимагає якнайгострішого засуду, а навіть покарання Ізраїля. Голова совєтського представництва в ОН О. Трояновський обвинуватив Вашінгтон у фактичній підтримці Ізраїля в тій справі. Він сказав, що без такої підтримки, Ізраїль не наважився б на бомбову атаку атомових споруд під Багдадом.

> У зв'язку з двотижневою вакаційною відпусткою головного редактора „Свободи" Зенона Снилика, яка розпочалася в понеділок, 22-го червня, за видання газети в тому часі відповідатиме у заступстві ред. Володимир Левенець.

ВІДБУВСЯ ШОСТИЙ З'ЇЗД ПКУС-У

Учасники шостого ПКУС-У

Світлив: Василь Шеремета

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — Кінець останнього тижня у травні уже став традиційним в Українському Гарварді. У той час УНІГУ та ФКУ гостять американських та канадських професорів, що викладають українознавчі предмети.

У цьому році біля 50 професорів із понад 12 університетів, від Каліфорнійського і Альбертського на заході починаючи, до Тексаського, Квебекського та Пенсильванійського на сході, взяло участь. З них тридцять зголосили свої доповіді.

Згідно зі своїм правильником, Постійна Конференція Українських Студій (ПКУС) — це об'єднання трьох фахових відділів із власним обраним проводом, що відбуває свої щорічні з'їзди при співпраці з УНІГУ.

ПКУС ділиться на такі три фахові відділи: мова й література, історія і суспільні науки, біо-бібліографія. Голови відділів обираються членами на два роки: голова одного з трьох відділів виконує протягом одного року обов'язки голови ПКУС-у на базі ротацій. Дотеперішніми головами були такі професори: Р. Романенчук (двічі), М. Богатюк (двічі), А. Гумецька та Д. Штогрин.

ПКУС — постійна конференція, що принципіяльно немає ніякого бюджету (і без аспірацій перейняти або заступити існуючі українські інституції з бюджетом) — побудована цілковито на принципі добровільности. Учасники самі покривають кошти дороги (нераз дуже високі) та перебування в Кеймбриджських готелях.

Покликана до життя як своєрідний виклик — у сторіччя Емського указу, Постійна Конференція взяла собі за ціль свідоме вживання української мови, як середника для наукового вислову та обміну думок. Старші члени ПКУС-у своїм прикладом і своєрідним примусом пригадують своїм молодшим колеґам необхідність плекати українську мову та її активно вживати як засіб наукової комунікації для належного розвитку української наукової культури. Це свідоме почуття обов'язку стояти на сторожі, щоб україномовна наука не завмерла, а розвивалася, і було стимулом, що заставляє українських науковців, старших і молодших, із коледжів та університетів, находити дорогу до УНІГУ без огляду на матеріяльні витрати. Число молодших учасників усе збіль-

(Продовження на ст. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перелім

Поволі, але послідовно розвіваються сумніви, що їх мали деякі спостерігачі політичного життя Америки після приходу до влади президента Роналда Реґена. Бо й справді, колишній актор і автор коротких статтей на телебаченні, людина незнана з політичних сенсацій, а тільки успішний губернатор одного з найбільших стейтів, Каліфорнії, у тій складній ситуації, в якій він перебирав владу, міг легко розгубитися. Але вийшло зовсім інакше. Крок за кроком, очевидно, не без різних тут чи там помилок, ця людина промощує дорогу своїй послідовній політиці, скріплює її напрямні, а найважливіше повертає її в напрямі, про який ще донедавна можна було тільки думати.

Головним завданням президента Реґена було звільнити Америку з пов'язань із СССР і повернути їй характер повністю незалежної сили, здібної на всі потрібні маневри, переломи, зміни. В світі, в якому ми живемо, зміни є органічною потребою дальшого розвитку. Шукаючи тих змін, де вони потрібні, треба мати звагу йти на перелім, навіть якщо це пов'язане з чималою небезпекою. Майже на кожному кроці політика ЗСА була пов'язана якимись обіцянками, заявами, навіть пересудами й забобонами. І це також породжувало сумніви: невже ж Реґен, консерватист, зуміє бути настільки динамічний і гнучкий, щоб могти переломити ті всі, або принаймні найголовніші, пов'язання, обіцянки, пересуди? Життя показало, що так.

Але консерватизм — це не значить зберігати всі прояви, інституції й норми минулого. Здоровий консерватизм — це зберігати тільки ті, які себе виправдали, які приносять користі й працюють для загального добра. А ті, які не працюють, мусять бути усунені рішуче й безжалісно. Таким власне консерватистом виявив себе президент Реґен. Американська публічна опінія була заскочена, не раз прямо зашокована його рішучими заходами в оформлюванні державного бюджету, оподаткування, суспільних свідченнях. Для президента Реґена не було „святих корів", що їх не можна ані усунути, ані замінити.

Але так само було в зовнішній політиці. Довгі десятки років закордонна політика ЗСА привчилася оглядатися на Москву. Реґен, як тепер ясно, рішив послідовно з цим порвати. Він не прагне конфлікту з Москвою, він проти війни з будь-ким, але він хоче щоб ЗСА і їхня політика були свобідні, не пов'язані й не зумовлені тією, чи іншою закордонною силою і її поставою. Пробним каменем у цьому відношенні були відносини з Китаєм, з Китайською Народною Республікою. На другий рік буде десять років від часу коли президент Ричард Ніксон відвідав Китай. Десять років від зроблення першого кроку, а на другий не було зваги. І президент Форд і Картер і їхні дорадники та помічники „оглядалися на московські колеса". Завжди було: ми з Китаєм, але ми... Перелім прийшов, принаймні ми так надіємося, щойно в понеділок, 15-го червня коли державний секретар Александер Гейґ зустрівся з першим заступником голови КПК, а властиво керівником китайського державного корабля Денґ Шіяопінґом.

Зустріч Гейґа з Денґом розвіяла всі надії тих, які очікували, що виникле напруження між обидвома сторонами у зв'язку з різницями поглядів на різні, немаловажні справи. Одначе те, що в'яже ці дві країни, куди важливіше як те, що їх ділить.

Головною темою розмови Гейґа з Денґом були питання глобальної стратегії. Китай і ЗСА є тими країнами, які єдині під сучасну пору здібні поставити гать російському імперіялізмові не лише в Азії, але й на усіх інших континентах. Їхня спільна постава стосовно Афганістану починає давати очевидні наслідки. Совєтський Союз не тільки не висилає своїх більших військових з'єднань до Афганістану, хоч 85,000 совєтських вояків, які там є, не дають собі ради з населенням, але й не важиться застосувати типових для Москви метод масового терору й винищування. Хоч це не значить, що Москва там стосує лагідну політику, але все таки її терор проти населення не прийняв тих скрайностей, які Москва в таких ситуаціях виявляє. А так само у випадку Польщі Москва не важиться на повторення того, що вона зробила в Мадярщині, в Чехо-Словаччині і в багатьох інших випадках. ЗСА-КНР позбавили московську кліку можливости повторення типових її методів.

Загально вважають, що поїздка державного секретаря Гейґа до Пекіну таки становить перелім. Вона поширила характер пов'язань обидвох сторін з політичного також на мілітарний, чого дотепер уникали американські уряди. В антуражі Гейґа працювали військові спеціялісти й керівники ділянки безпеки в Державному департаменті на чолі з ґенералом Верноном А. Волтерсом, колишнім заступником директора Сі-Ай-Ей. Секретар Гейґ, заявив, що він готовий дискутувати й договорюватися із китайцями в справах продажу зброї та в питаннях обміну розвідочними інформаціями. Військові експерти з делеґації Гейґа та працівники ділянки безпеки мали окремі наради з китайцями, що їх у цій справі очолював Чай Ченвен, співробітник міністерства оборони.

У відповідь на поставу Америки китайці окреслили свою у цих зустрічах, як: „все серця і квіти".

Ярослав Гайвас

В ДОМІ НЕВОЛІ

I

Це, мабуть, погані близнюки: страх і брехня. Пов'язані бо вони зі собою направду нероздільно. Страх породжує брехню, а брехня породжує страх. Коли читати виступи численних учасників УІІІ З'їзду письменників України, то здебільшого не знати, де страх породив брехню, а де було навпаки. Одного в тих виступах було мало: щирости й відвертости. А від кого очікувати творчої відваги, як не від поетів і письменників, які формують людські душі й мають їх вести до вищого і кращого?

Боїться Біблії

Найкращим узором вищесказаному може бути виступ міністра культури підсовєтської України Сергія Безклубенка. Вже перше речення в його виступі показало, що та людина боїться правди й не соромиться в живі очі брехати. Ось як воно звучить:

„Одна давня легенда починається з твердження, що першим було слово. Сьогодні, озброєні діалектико-матеріялістичним ученням, точними даними про будову Всесвіту, ми усвідомлюємо всю ненауковість такого уявлення".

Чи направду „товариш" міністер не знає, що не в якійсь „давній легенді", якої він до речі не назвав, а в Євангелії св. Йоана перше речення звучить: „На початку було слово. А слово було в Бозі..." Очевидно, що знає він, бож не міг не пізнати того на своєму досить довгому віку, але боїться сказати і кидає пісок у вічі сотням людей, які мають творити культуру, боротися за правду і красу! І ця його фальшивка має подвійне значення: не лише боїться він, але й бояться сотні учасників З'їзду, й нікому з них не стане відваги спростувати це. Вже це перше речення у промові міністра культури пекучим світлом освічує атмосферу, яка панує у тому совєтському домі неволі, атмосферу страху й брехні.

У своїй промові Безклубенко торочить про марксистсько-ленінський світогляд, про державні замовлення (от, де одна з причин спотворення культурної творчости!), про „радянських" людей і кличе „на боротьбу проти ворожої соціалізму ідеології, насамперед українського буржуазного націоналізму, сіонізму, та маоїзму, на боротьбу за мир в усьому світі.

Ясна річ, ці плани можуть бути здійснені тільки за умови активної творчої роботи митців і письменників. Спочатку йде слово. За ним діло".

Як бачимо, Безклубенко останнім реченням своєї промови, заперечив перше. Та в цьому і єсть „діалектика матеріялізму"!

Усе в порядку, можна плести найбільші нісенітниці, щоб тільки, як це „геніяльно" висловив графоман совєтських графоманів Володимир Канівець:

„Мы говорим — партия,
Подразумеваем — Ленин!",

писати про Леніна — писати про партію. Геній, якого не знало людство, партія, якої не знала історія".

Та цього графомана, який став славний на декілька днів, доки читачі не прочитали його книжки про „Родину Ульянових" аж геть переплюнула колгоспниця Марія Прилипко з „радгоспу ім. Комінтерну". Ця гожа і крепка молодиця, як це видно з її світлини, такими словами промовляла:

„З весняного лану, де битва за високий врожай першого року одинадцятої п'ятирічки, принесла я вам, інженерам людських душ, щире хліборобське вітання та палкі побажання щастя, здоров'я, творчого натхнення, нових здобутків на благо нашого народу, рідної соціялістичної Вітчизни.

Всі ми живемо і працюємо над враженням величі рішень XXУІ з'їзду КПРС та XXУІ з'їзду Компартії України.

...трудівники нашого радгоспу вже виконали піврічний план продажу м'яса державі, на півмісяця випереджають графік надоїв молока. А плани нинішнього року ми прагнемо завершити до 64-ої річниці Великого Жовтня".

„До дної ями"

Та не всі такі багаті на райдужні слова. Були й такі, що натякнули на правду, заторкнули правдивий стан на селі, чи в місті, показали справжній зміст підсовєтського життя. Тільки що це були вийнятки, та й говорили вони дуже обережно. Ось що розказує Констянтин Кудієвський про своє село на півдні України. От зайдеш до будинку, —

„...Але в цьому будинку ви не знайдете книги, тут не читають звідтоді, як закінчили школу.

Пожадливість завжди народжує ще більшу пожадливість, а люди черствіють душами, втрачають почуття колективізму, добробуту, їхні зацікавлення відніні не розпросторюються далі власного двору. Проблема ця, передусім, моральна, тобто така, що лежить у полі зору літератури.

Проте одна проблема спороджує іншу. У дворах з теплицями не побачиш ні поросяти, ні курки. А господарі біжать у магазин, вимагають молока, яєць, м'яса, навіть овочів... Уявляєте? Люди живуть на землі — та ще на якій! — а прогодувати себе неспроможні. Зовсім недавно всі ці містечка, включаючи районні, не тільки годували себе, а й щедро віддавали лишки Херсону, Миколаєву, Нікополю, Запоріжжю. А сьогодні чомусь обернулися на продовольчих утриманців. Хіба не проблема? У тому числі й моральна?"

Ось де міститься правда про підсовєтське життя, про плянувальну господарку, про „найбільший здобуток соціялізму" — колективізацію, про „мудру політику партії", накінець про причини браків харчів, які треба спроваджувати зі закордону. Комунізм не лише зруйнував господарську систему, але й здеморалізував людей. Перетворив їх з чесних працівників, з селян на „пролетарів хлібних фабрик", а ті взором партійних непотрібів, від яких аж роїться по колгоспах, заводах, партійних установах і урядах, шукають легкого життя.

Таким чином ми є свідками не лише кризи совєтської системи, але не в меншій мірі кризи совєтської людини. Устрій, побудований на неправді й несправедливості не міг залишити людини незаторкненою. Загальні норми людської моралі, які витворили народи на протязі тисяч і десяток тисяч років „геній, якого не знало людство і партія, якої не знала історія" заступила партійною мораллю, тобто повною безпринципністю, а на висліди того не прийшлося довго ждати. Партія не лише звела автора „Соняшних кларнетів" до ролі борзописця, який виписував мадриґали про „турбацію-колективізацію", але також з чесних хліборобів поробила колгоспних босяків, з робітників манекенів, а цілі суспільства завела „до дної ями розвинутого соціялізму".

(Продовження буде)

З господарського життя

• За американським промислом прийшла черга на европейський у відставанні від японської індустрії. Минулого року Західня Европа мала 11 більйонів долярів дефіциту в торговлі з Японією. Цього року імпорт японських товарів зріс на більше як 40 відсотків, а вивіз до Японії навіть дещо змалів. Як і американські промисловці в таких випадках домагалися інтервенції держави, так і европейські вимагають інтервенції від держави. Вони хотять обмежень на ввіз японських виробів, особливо авт, машин, електроніки, а особливо компюторів. Фахова преса пише, що західні промисловці так як і робітники „обросли салом", привикли до завеликих вигод, постійно домагаються підвишки платень, а продукційности не підносять у тому самому відношенні. В результаті їхні закордонні ринки корчаться, а в слід за тим приходить і власний ринок, який засипає своїми машинами, автами й електронічними виробами Японія, текстильними Гонґконґ, Корея, шкіряними Бразилія й інші. Коментатори журяться, що станеться коли на світові ринки вийде китайський продуцент зі своїми дешевими й добрими виробами.

• Банк для міжнародних розплат у Базель, Швайцарія, опублікував голоси европейських банкирів і фінансистів стосовно монетарної політики президента Роналда Реґена. Монетарна політика теперішнього уряду зорієнтована в першу чергу на боротьбу з інфляцією. З того приводу уряд не протиставиться високій відсотковій стопі, кредитовим обмеженням тощо. Наслідком того европейські фонди тікають до ЗСА, шукаючи тут вищих прибутків. Боротьба в ЗСА з дефіцитом міжнародної торговлі вдаряє по европейському експорті. Европейські фінансисти й господарники жалуються, що такі американські обмеження мусять відбитися на господарському житті Европи, його обнижуючи. Вони стоять на становищі, що боротьбу з інфляцією слід у першу чергу побудувати на обмежуванні державних видатків і скорочуванні державного бюджету.

• Великобританія обнизила ціну на свою нафтову ропу, добувану на Північному морю на 4,25 доляра на барилці. Тим своїм актом британські державні чинники — нафтові поля у смузі Північного моря належать у значній мірі державі і вона може маніпулювати цінами, не зважаючи на бажання нафтових компаній — завдали важкий удар усім тим членам ОПЕК-у, як Лівія, Альжир, Ніґерія, які намагалися знову піднести ціну на ропу. Так само своїм учинком британські чинники включилися у той напрямок, який започаткувало Мехіко обниженням ціни ропи на 4 доляри за бочілку. Поступок Британії зміцнить тиск і на інші країни, які продукують ропу, щоб вони обнизили свої ціни. В сучасних умовах, коли на світовому ринку подаж (пропозиція) нафтової ропи значно вища від попиту, обнижка ціни є зовсім нормальним явищем. Одначе ОПЕК, який є нічим іншим як великим міжнародним нафтовим картелем, і різні його члени зокрема роблять усі можливі заходи, щоб до цього не допустити. Британське рішення причиниться до того, що й інші країни підуть у тому напрямі, хоча Мехіко заявило вміжчасі, що знову піднесе ціну.

• У перших десяти днях місяця червня продаж американських авт піднісся на 11,5 відсотка в порівнянні з таким самим часом минулого року. Одначе минулого року той період був близький до катастрофи для продажу авт і тому цьогорічна підвишка не багато значить. Якщо б продаж авт втримався на тому рівні на протязі цілого року, тоді збірна сума за цей рік осягнула б около 6,2 мільйона авт, що для американського автомобільного промислу є рішуче замало. На початку цього року речники автомобільного промислу офіційно повідомляли, що цьогорічний продаж авт осягне 12 мільйонів. У цьому самому періоді автомобільна фірма Крайслер піднесла свій продаж на 30,4 відсотка у порівнянні з тим самим періодом минулого року, Дженерал Моторс піднесла на 15,2 відсотка, а Форд упав на 3,6 відсотка. Таким чином фінансове положення Форда аж ніяк не покращало і він поступово скочується униз.

• З Вашінґтону повідомляють, що урядові американські чинники роблять усі можливі заходи для заключення нового пакту з СССР у справі продажу збіжжя. Речник Уряду заявив, що це є питання „дуже високого першенства". ЗСА намагаються продати Совєтському Союзові ще перед 30-им вересня цього року принаймі шість мільйонів пшениці й кукурудзи, щоб зробити місце для нових обильних жнив. Як повідомило інформаційне аґенство Ройтерс з Москви, там відбулися розмови в справі продажу збіжжя із представниками Арґентини, в яких речники уряду СССР заявили, що Арґентина матиме першенство в продажу збіжжя Совєтському Союзові.

Володимир Душник

МОСКВА І ПОЛЬЩА: ГРА КОТА З МИШЕЮ

Дві важливі події, які заіснували в Польщі, нагадують світові, що московсько-польський конфлікт не закінчений, а тільки притишений. Перша подія — це „самогубство" Єжого Ольшевського і Едварда Барща двох визначних членів польської компартії, які все стояли за Москвою у всіх потягненнях Варшави щодо юнійного руху польських робітників.

Другий характеристичний випадок, це побиття совєтськими вояками польського механіка Станіслава Сліса в Леґніці, на Шлеську. Як відомо, Совєтський Союз постійно тримає дві панцерні дивізії у Польщі для „сторожі комунікаційних шляхів" між СССР, Східньої Німеччиною й Чехо-Словаччиною. Одна з цих моторизованих дивізій постійно перебуває у Леґниці.

Із польських офіційних повідомлень виходить, що совєтські війська стрічаються часто з нападами з боку польського населення. Польське Аґентство Телеграфічне (ПАП) повідомило, про інші антисовєтські „випадки", які, однак, совєтський уряд старається затушувати та не розголошувати.

Як це видно з повідомлень московської „Правди", яка гостро засудила реформи в Польщі, напруження поміж Польщею, а урядом СССР триває далі. Цим самим ніхто не може вгадати, ані тим більше заручити, незалежність Польщі навіть у такій формі нагляду Москви, яка існує у Польщі від кінця Другої світової війни.

Під цю пору калькуляції Москви не окупувати Польщі є оперті на кількох аксіомах, у які Політбюро вірить і респектує. Кремль не вірить, що „Солідарносьць" дійсно загрожує режимові у Варшаві, бо в 1956 році опозицію проти режиму створила польська інтеліґенція, яка була ізольована від польських мас, у 1970 році — це були робітничі заворушення, і щойно в 1980 році ці два рухи знайшли спільну мову. Одначе, на думку Москви, це не є справжня опозиція, а радше дисидентські вибухи. Совєтський Союз також не вважає, що польська армія здібна дати мілітарну підтримку опозиції, як рівнож є переконаний, що ані Східня Німеччина, ні теж Чехо-Словаччина не підуть слідами Польщі і не будуть більше домагатися незалежности від Москви.

Ці міркування московських стратегів переконують Кремль, що покищо Польща повинна продовжувати „розв'язувати" питання співвідношення між варшавським урядом, робітничим рухом і селянами, які тепер добилися права на організування селянських профспілок.

Одначе Кремль не може легковажити всі ці польські вияви спротиву, як теж нову програму приспішеного збросння ЗСА. Покищо, вибір президентом Франції соціяліста Міттерана, як теж нехіть канцлера Шмідта в Західній Німеччині погодитися на впровадження змодернізованих американських атомових ракет, дещо заспокоює Москву.

Якщо ситуація зміниться у некористь Москви, Кремль може негайно кинути свої дивізії на Польщу, проголошуючи світові, що Америка і НАТО намагаються запровадити „капіталізм" у Польщі і Брежнєв тоді знову введе в практику „Доктрину Брежнєва", яка проголошує „урбі ет орбі", що Москва має право обороняти „соціялістичні країни" де вони не були б, якщо їм грозить „капіталістичний імперіялізм".

Михайло Бойко

ЧАРІВНИК УКРАЇНСЬКОГО ТАНКУ

Короткі повідомлення про смерть повного посвяти, невибагливого для себе корифея українського танку Василя Авраменка підказують журбу — чи здобудеться організована українська громада впорядкувати та зберегти для майбутнього надбання цього небуденного, передбачливого творця нашої культури.

Не маючи певности чи і коли це взагалі станеться, уважаю доцільним подати до відома про незвичайно характеристичну, одну з численних, акцію цього винахідливого пропаґатора та виконавця на підставі монументального твору бл. п. о. О. Пристая „З Трускавця у світ хмародерів".

Беручи до уваги, що названий твір може не бути доступний для пізніших впорядників та видавців, а коли додати, що автор при цій нагоді висловлює дуже влучні — при тому й актуальні для наших часів та обставин — завваги про загальні та особисті риси українського народу, передаю у скороченій формі (в більшості цитатами зі згаданого твору) згадку про цей незвичайної ваги вияв життя української спільноти.

* * *

На сторінках 186 III та 237 IУ томів згаданої книги читаємо:

„Хор Кошиця зробив нам в Америці велике діло, познайомивши американський світ з нашим неоціненим скарбом — з красою української пісні. Її чаром захоплювались американці, а враз з тим мимохіть зацікавлювались долею нашого народу. Ім'я України немов віджило в пам'яті американців. П'єса переліцитовувалася в похвалах для самого хору, зокрема для його дириґента та для українських пісень". (Правопис цитат із книжки автора залишаємо в ориґіналі. — Ред.)

Але „по якомусь часі минулось це, як і все нове хутко старіється в столітті сенсацій, а ще й в Америці, та відступило на задній плян, щоб зробити місце ще новішим речам".

Хор Кошиця був надто коштовним, щоб можна було його довший час утримувати, тим то він розійшовся, а як стало Кошиця, зглядно його хору, то й американська преса не про українців затихла.

„О. Кошиць збудив подив усього українського світу... Збудив і... замовк, як зазуля по святім Івані", а

„На українському небосхилі насувались знову хмари зневіри, але не на довго. Бо наче ясна веселка заграла бадьорими барвами в серцях української еміґрації, як до Америки приїхав наш мистець національних танків — Василь Авраменко".

Після деякого досвіду в Україні, яку після Визвольних Змагань мусів покидати, Авраменко зрозумівши, що його творчий дух не може розвинутися серед чисельно малого українського поселення в Західній Европі, вирішив виїхати до Америки, щоб віддати своє знання і працю численному українському поселенню. Сталося це 1929 року — тож читаючи про наступні події, треба мати на увазі, що вони ділялися в часі страшної господарської депресії, що дотепер як мариво переслідує тих, хто її пережив, та є пострахом для сучасних жителів Америки.

„Цей (Авраменко — М.Б.) худощавий, середнього росту, з білявим обличчям, пронизливими очима й трохи семітським носом — чоловічок, відзначався подиву гідною енергією, меткістю, підприємчивістю і настирливістю."

Хоч останнє слово наведеної характеристики Авраменка не звучить надто додатньо, то, мабуть, саме та прикмета була запорукою успіхів „неможливих можливостей."

„На місці не усидів, плакати на гірку долю не вмів, але по козацьки дивився сміло ввічі кождому та всему, гараздові та біді. Думаю, що не злякався би подивитися і самій смерті, якщо цього було би треба, бо був козак з плоду, козак з роду".

Авраменкова Терпсихора

Будучи добрим психологом, Авраменко збагнув невичерпну енерґію доростаючої молоді, — чи як каже о. Пристай, — „У старих кров наполовину змішана з водою, а в молоді пливе у жилах кров наполовину змішана з електрикою". І влане ту „електрику" нашої молоді вдалося виладувати Авраменкові в національних танках. Провівши наперед у часописах відповідну пропаґанду, Авраменко пішов поміж народ переконувати кожного юнака чи дівчину про великі користі національного танку.

„Авраменко мав добрий випарений язик і говорив немов "з гарячки". А як говорив то відразу вмовляв в свого слухача, що він (цей слухач) вже так, якби був готовий професійний танцюрист.

Авраменко розповідав, як то колись козаки на запоріжжі витинали гопака. А коли вже молодь досхочу наслухалась про козацькі танці, він сам одягнений по козацьки, в чобітках, шараварах і жупані пускався в присюди. Вже по такім першім викладі та наглядним показі, молодь розохочена до національних танків, зачинала пробувати своїх сил. Один розпучливо викидав ноги наперед себе, уявляючи собі, буцім то вже танцює гопачка, другий присідав та одночасно, як довгий, перевертався на долівці. Така наука Авраменка саме припала до серця і до вдачі американської молоді обох полів. Тому й посипались записи до школи танців, але не за чергою, як у звичайній школі буває, а всі нараз хотіли записатись і зглочувалися, наче біля каси на залізничному двірці в нашій Галилеї. Попросту сталося диво. Школа національних танків Авраменка мала надзвичайну фреквенцію, більшу від вечірньої української парохіяльної школи і більшу від Служб Божих, вечірень і т.п. До неї горнулись учні, почавши від 5-го року життя аж до 35-го... Ця молодь, що вже могла вистогнати зі себе кілька слів по українськи, стала дуже патріотична, полюбивши свої рідне мистецтво".

(Закінчення на стор. 4)

Відбулась XXVI Конференція ОУК

Торонто, Онт. (О. Максимів). — В днях 15, 16 і 17 травня, тут, у приміщеннях Філій Українського Національного Об'єднання Торонто-Місто і Торонто-Захід відбулася XXVI Крайова Конференція Організації Українок Канади ім. О. Басараб.

З усіх майже Відділів ОУК широкої Канади чисельно з'їхалися делегатки і гості, щоб гідно відсвяткувати 50-річчя своєї організації, зробити спільний перегляд великої жертви і труду української жінки в рамках Національного Об'єднання над збереженням і розвоєм української духовости в країні нового поселення, а зокрема в несенні всебічної підтримки визвольної боротьби України, заплянувати дальшу діяльність і вибрати нову Управу Централі ОУК на наступних три роки.

В програмі Конференції була влаштована вистава книжкових, журнальних і пресових видань ОУК на протязі п'ятдесяти років, світлини змагунок на придбання фондів для культурно-допомогової акції, світлини з крайових з'їздів та імпрез і сотні ленточок з усіх імпрез та ювілеїв ОУК і братніх організацій.

Наради відкрила голова Центральної Управи Софія Проців молитвою, привітанням почесних гостей, делегаток і всіх, що прибули здалека і зблизька, і тих, які не могли бути з нами з браку здоров'я, але всією душею дорожать добром своєї Організації,а поміж ними на першому місці почесну голову ЦУ ОУК Стефанію Савчук, яка в цю пору перебуває у лікарні. Однохвилинною мовчанкою було вшановано тих, які відійшли від нас у далекі простори вічности, прочитано порядок нарад, які прийнято без змін, і вибрано президію, до якої увійшли: Анна Вах — голова, Галина Блавацька — заступниця, Осипа Максимів і Лариса Вацке — секретарі.

В доповненні друкованих звітів Централі та всіх Відділів ОУК були дуже інтересні, специфічні кожній місцевості звітування делегаток: Софії Климкович з Едмонтону (Алберта), Анни Гнатюк зі Саскатуну (Саскачеван), Тетяни Марунчак з Реджайни (Саскачеван), Ольги Михальчук і Йосифини Климків з Вінніпегу (Манітоба), Михайлини Процик з Тандер Бей, Марії Непрілої та Катрусі Сліпокури зі Сент Кетеринс, Анни Стецькович з Гамільтону,Катерини Крохмаль з Ошави, Анни Войтович з Віндзору, Анни Курилів і Ольги Рогатин із Судбурів; - провінції Онтаріо, Віри Баніт, Ярослави Хохлач і Стефанії Звонок з Монтреалю (Квебек), а при кінці з Торонто: Софії Проців, Ярослави Зорич, Євгенії Шелестинської, Катерини Кутної та інших.

Зворушливий привіт хворої почесної голови ЦУ ОУК Стефанії Савчук присутні прийняли овацією. Повстанням з місць, довготривалими оплесками і переданням листового привіту подякували улюбленій довголітній голові Централі ОУК. Також дуже тепло привітали членку ОУК з Вінніпегу, тепершню голову Крайового Комітету Українок Канади, Любомиру Чайковську і д-р Наталію Пазуняк — голову Провідної Комісії ГУ Українського Золотого Хреста ЗСА. Обох почесних гостей запрошено до президії Конференції, звідки вони передали привітання від своїх проводів та членства.

Коло триста учасників було на святочному відкритті XXVI Крайової Конференції, яке перевела мгр Ярослава Зорич. У першій частині, призначеній 30-річчю журналу ОУК „Жіночий Світ", було слово колишньої редакторки „ЖС" - Стефанії Бубнюк і проголошення висліду змагань-контесту „Жіночого Світу" та вручення нагород першункам змагань: Олі Брус (Відділ Торонто-Місто), Катрусі Сліпокурі (Відділ ОУК Сент Кетеринс), Михайлині Процик, що брала участь у контесті від найменшого Відділу ОУК Тандер Бей. По них слідували: Марія Стельмащук — Монтреал, Анна Курилів — Судбури, Євгенія Корта — Гамілтон і Анна Гриценко — Вінніпег.

В другій частині програми вечора був незвичайно цікавий та актуальний панель на тему „Якими засобами приєднувати молоде покоління до організаційної праці?" Модераторка — Наталка Обаль з Торонто, панелістками були — Ольга Михальчук з Вінніпегу, Лариса Вацке з Едмонтону, Наталка Винницька з Монтреалю і Леся Тиховська з Гамілтону. Кожна з них мала відмінний підхід до теми, а саме: на підставі анкет руху й активности молодих жінок у загальноканадському житті, в українських організаціях, в ОУК, МУНО і УНО, як також науковий підхід. У висліді стверджено, що найбільшим поштовхом до активности молодих жінок є їхні діти. Посилаючи дітей до українських садочків, світличок, шкіл і молодечих організацій, матері включаються в допоміжну виховну роботу, бачать корисні висліди своєї праці та набираються охоти працювати потім і для загальних потреб української спільноти.

Н. Обаль зорганізувала секстет „Зів'ялі Фіялки" (Н. Воробець, В. Муха, О. Ромах, О. Лещук і Л. Кушнир) і акомпанюючи на фортепіяні,заспівала з ними кілька пісень та веселих коломийок на тему конференційних зайнять, до яких уклала тексти. Вкінці всіх частовано кавою і солодким печивом.

Другого дня радили комісії, які винесли постанови: організувати садочки, світлички, аматорські гуртки і хори, а разом з тим придбати якнайбільше молодих членок для організації; видати якнайшвидше другу частину історії ОУК за друге чвертьстоліття, видати твори Оксани Лятуринської, Олени Звичайної та Ірини Плай, а також збірку українських взорів; збільшити число передплатників „Жіночого Світу"; змобілізувати більше молодших членок писати по-англійськи на цікаві теми, щоб усі членки стали передплатницями „ЖС"; поширити акцію Золотого Хреста, збільшити фонди Його і Централі; піднести висоту членських вкладок і бюджету ОУК; внести поправки до статуту тощо.

Увечорі цього дня відбулася ювілейна вечеря у „Сівей Таверс" готелі. Програму вела Ганна Мазуренко, англомовна секретарка ЦУ ОУК. Прочитано привіт Проводу ОУН, а також вичислено всі інші писемні привіти. Усні привіти склали: Леонід Філь, голова Президії УНО від усіх складових організацій, Василь Кирилюк від Президії СКВУ, Марія Долішна від СФУЖО, посол Олл Колин від провінційного уряду Канади, д-р Н. Пазуняк від Українського Золотого Хреста ЗСА, Л. Чайковська від КУК, радний Василь Бойчук від управи міста Торонто. Головну промову на тему „Праця прогресивно-консервативного уряду в Комісії Прав Людини" виголосила Флора Мек Доналд, колишній міністер закордонних справ.

У мистецькій програмі тріо МУНО „Калина" (Кім Дрейк, Доня Колин та Ірка Мицик) відспівали кілька пісень під проводом Парані Гарасимчук. Незатерте враження справив блискучий виступ скрипалів-віртуозів Дани і Юрія Мазуркевичів, які чудово виконали „Сонату" Леклера, „Віденський каприз" Крейслера, „Угорський танець" Брамса, „Народні мелодії" Барвінського, „Прелюд" і „Аллегро" Крейслера та „Еспанський танок" Наварра Сарасоти, за що публіка нагородила їх довгими оплесками.

В неділю, 17-го травня, після участи в Богослуженнях зложено вінок у стіп пам'ятника Лесі Українки в торонтонському Гай-парку. По обіді, який приготовили членки ОУК Торонто-Захід, прийнято резолюції та на пропозицію Марії Підкович, голови Номінаційної комісії, вибрано нову Управу Централі ОУК ім. Ольги Басараб на наступну трирічну каденцію в такому складі: голова — Софія Проців; заступниці голови — Олена Мицик (Торонто), Галина Блавацька (Едмонтон, Західня Канада) і Віра Баніт (Монтреаль, Східня Канада); екзекутивна секретарка — Анна Бардин; англомовна — Марія Підкович; касир — Варка Муха; члени Управи: Станислава Суссмут (Торонто), Анна Стецькович (Гамілтон), Євгенія Шелестинська (Торонто-Захід); референтури: організаційна — Анна Курилів, Ольга Рогатин і Одарка Киземчук — у Судбурах; культурно-освітня в Монтреалі — Стефанія Звонок, Ярослава Хохлач і Наталія Винницька; Фонду Українського Золотого Хреста — Тетяна Грай (Торонто), Євгенія Барицька (Судбури), Марія Непріла (Ст. Кетеринс) і Анастазія Лебідь (Монтреаль) і зв'язків — Йосифина Климків (Вінніпег). Статутова комісія: Анна Вах, Любомира Чайковська і Йосифина Климків у Вінніпегу. Контрольна комісія: Надія Бодуйкевич, Павлина Загребельна і Надія Воробець — з Торонто, Александра Гвоздулич з Вінніпегу, Євгенія Ольхова з Гамілтону.

Новообрана голова С. Проців подякувала за довір'я, яке з честю і радістю обіцяла виправдати. Вона закликала до збільшення активности, головно молодших членок; вказала на успіхи ОУК у минулому і потребу виправлення недотягнень у майбутньому. Подякувала Анні Вах за вміле переведення Конференції, а членкам Відділу Торонто-Захід і поодиноким членкам Відділу ОУК Торонто-Місто подякувала за те, що під проводом Євдокії Штафірної та Розалії Несторовської прохарчували делегаток в часі нарад. Вона побажала членству успіхів у праці для збереження української культури в Канаді і для всебічної допомоги рідним в Україні. Національним славнем закінчено XXVI ювілейну Крайову Конференцію Організації Українок Канади.

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

шується. Але і для деяких вчених середнього віку ПКУС є ареною, де вони вперше передають свої наукові концепції українською мовою. Цікаво слідкувати за тими зусиллями.

У цьому з'їзді можна було ствердити осягнення повноти: усі основні елементи української культури були предметом досліду. Крім елементів автохтонних (зокрема сесія Шевченкознавства) і західніх, у центрі уваги була Візантія і Схід. Були спеціяльні сесії присвячені україно-турецьким та україно-жидівським відносинам.

Шостий з'їзд позначився теж небувалою видавничою активністю. Голова шостого наукового з'їзду проф. М. Богатюк подбав, щоб абстракти доповідей у двох мовах (українській і англійській) вийшли ще перед з'їздом окремим виданням. Проф. Д. Штогрин, голова п'ятого з'їзду, підготовив нове число „Вістей ПКУС-у", в якому були поміщені імена всіх учасників дотепрішніх з'їздів та теми їхніх доповідей. А голова першого з'їзду проф. Б. Романенчук привіз усі доповіді, присвячені Лесі Українці (половина тем з'їзду), у формі окремого тому праць.

Дві установи у структурі ПКУС-у здобули собі вже тривале місце: перша „Правописна комісія", що кожного року займає одну або дві сесії. В цьому році вона затвердила своїм керівником проф. Романенчука. Другою є святочні промови під час спільної вечері. Тема цьогорічної промови — „Нові перспективи на революцію Богдана Хмельницького", доповідачем був молодий вчений третьої генерації україно-американець проф. Ф. Сисин.

До них долучився тепер річний Бібліографічний конкурс-нагорода Ценків з ділянки української бібліографії та книгознавства.

У зв'язку з ПКУС-ом є щорічні „Кравцівські читання" (при УНІГУ) — вони відбуваються англійською мовою. темою цьогорічного п'ятого читання, присвяченого пам'яті Богдана Кравцева, було „Передача точних наук у старій Русі", доповідачем був проф. Раєн з Лондону.

ПКУС показав своїм існуванням і постійним ростом, що коли є візія й охота до праці та діялогу, можна осягнути великих результатів навіть без ніяких субсидій.

Плекання традицій ПКУС-у є гарантією тривалости української культури на найвищому рівні. Проф. В. Жила з Тексаського університету буде головою сьомого ПКУС-у.

Відбудуть...

(Продовження зі стор. 1)

продовжувати свою працю, з малими перервами, до год. 5:30 по полудні. Від год. 8 -ої до 10:30 вечора, друга спільна сесія — тема: „Століття „Рідної Школи".

В неділю, 28-го червня, продовжуватиметься другий цикл семінарів до год. 12 -ої дня.

Від год. 2:00 до 4:00-ої по полудні, третя спільна сесія — теми: Обов'язки й праця комісій; співпраця з тереном; підсумки Конференції й сугестії.

СТОЛИЦЯ АВСТРІЇ — ВІДЕНЬ став головною централею для політичних утікачів. У Відні всі значніші міжнародні організації допомоги утікачам мають свої бюра, серед яких тепер найбільш затрудненим є бюро польської агенції. На протязі останнього місяця — як інформує австрійське міністерство внутрішніх справ — 1,259 утікачів звернулося до австрійського уряду з проханням, щоб їм признати права азилю. У тому 991 були поляки, отже коло 80 відсотків загального числа. Було це вісім рази більше число польських утікачів, як у тому самому періоді минулого року. Всі польські втікачі підкреслюють непевне політичне положення й важкі економічні умови, як головну причину покинення батьківщини.

ВІЙСЬКОВИЙ СУД у Туреччині засудив на 18 років тюрми капраля турецьких військ Буніяміна Їлмаза за допомогу в утечі з тюрми Мегмеда Алі Аджі. Аджа два роки після утечі з тюрми важко поранив пострілами з пістолі Папу Римського Івана Павла II, намірившись його вбити. Той самий комунікат повідомив, що турецькі органи безпеки зліквідували чергову ліву терористичну організацію — Революційну Комуністичну Партію. Поліція арештувала 61 її провідних членів і знайшла листу 247 інших членів.

В ОДИНАДЦЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ мого Незабутнього МУЖА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА ХОЛЕВЧУКА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в середу, 1-го липня 1981 р., о год. 9-ій ранку в церкві св. Покрови в Озон Парку, Н. Й.

Про молитви за спокій душі Дорогого Покійника просить - вдова МАРІЯ ХОЛЕВЧУК з родиною

ПРОПАМ'ЯТНА СЛУЖБА БОЖА

ПО СОРОКА ДНІВ ПІСЛЯ СМЕРТИ

бл. п.

ФЕДОРА ПАВЛОВИЧА БУЛЬБЕНКА

буде відправлена

в церкві Всіх Святих в Ню Йорку

206 Схід 11-та вул.

в суботу, 27-го червня 1981 р., о год. 10:30 ранку

Запрошуємо на відправу і тризну після відправи.

СИН з РОДИНОЮ

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, зaосмотрений Найсвятішими Тайнами, по важкій недузі відійшов від нас,

Невіджалуваний, Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ та БРАТ

бл. п.

ВОЛОДИМИР ОСІДАЧ

Прибиті важким горем, цією дорогою висловлюємо щиру подяку нашим Приятелям, Знайомим і Родині, що прибули на Панахиду і на похорон, щоб віддати Йому останню пошану.

Найсердечніша наша подяка Високопреподобному Пароховi церкви Царя Христа у Філядельфії д-рові Іванові Біланичеві за часті відвідини Покійного у шпиталі й уділення Тайни Єлеопомазання та за теплі слова в церкві про тернистий шлях Покійного. Дякуємо о. д-рові Василеві Макухові, о. Романові Мірчукові й о. д-рові І. Біланичеві за відправлення Парастасу в похоронному заведенню та о. митратові Василеві Головінському й о. д-рові І. Біланичеві за відслуження Заупокійної Служби Божої й відпровадження Тіла Покійного на кладовище на Факс Чейсі.

Висловлюємо щиру подяку за прощальні, зворушливі промови під час Панахиди: д-рові Петрові Мірчукові — від Українських Політв'язнів і від ОУН; д-рові Іванові Скальчукові від ООЧСУ; інж. М. Ганушевському від Т-ва „Бойківщина" і д-рові В. Пушкареві від Товаришів Перемиської Гімназії.

Наше щире спасибі членам ОУН та ООЧСУ, які прибули з прапорами, щоб попрощати Покійного, колишнього члена ОУН і ООЧСУ та тим Його Друзям, що несли домовину до церкви і на кладовище.

Щира подяка церковному хорові при церкві Царя Христа за відспівання Служби Божої і всіх похоронних відправ, а панам Осипові і Володимирові Лупаням за відспівання Парастасу.

Дякуємо за прощальні слова на цвинтарі п. В. Повзанюкові та за промови на поминках: Всеч. о. митратові В. Головінському, п. Славі Куліш і п. Я. Климовському та п. Степанові Гавришеві за ведення поминками. Дякуємо п. Антоніні Матковській за часті відвідини Покійного у шпиталі.

Дякуємо паням з Марійської Дружини при церкві Царя Христа, Об'єднання Жінок ОЧСУ й 43-му Відділу Союзу Українок за приготовання прийняття на тризні.

Наша найщиріша подяка Родині, Приятелям і Знайомим за численну участь в похоронних обрядах, пані Волянюк за ручно плетений вінок від ОУН, за квіти від організацій проти Знеславлення України, від Родини і від Сусідів, а всім Присутнім за зложення замість квітів, пожертв на Служби Божі і на Фонд Оборони Українців.

Щира подяка д-рові Р. Дикому за лікарську опіку за ввесь час хвороби, а похорнному заведенні Насевичів за проведення похорону.

Хай Всевишній сторицею нагородить Вас усіх та благословить за Ваші добрі серця!

Опечалена горем —

дружина — ІВАННА зі сином РОМАНОМ,
невісткою АННОЮ та внуками ТАНЕЮ,
РОМЧИКОМ І НАТАЛКОЮ

•

В сороковий день смерти

бл. п. ВОЛОДИМИРА ОСІДАЧА

будуть у дні 4-го липня 1981 року відправлені

БОГОСЛУЖБИ

в церкві Христа Царя у Філядельфії, Па., в церкві в Лос Анджелес та в церкві оо. Студитів у Римі.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов у Вічність. 25-го квітня 1981 року

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

МИХАЙЛО ПУЖИК

Сердечно дякуємо Всеч. о. Тарасові Прокопів за відправлення Панахид та відправлення похоронних відправ в церкві і на цвинтарі.

Складаємо сердечну подяку Родині, Приятелям та Знайомим, що своєю участю у похоронних відправах звеличали пам'ять Покійного та відпровадили Покійного на Вічний Спочинок.

Дякуємо Всім, які зложили вінки і квіти, висловили співчуття особисто або листовно, склали пожертви на Служби Божі або на добродійні цілі.

Сердечно дякуємо Всім, які віддали останню прислугу нашому Дорогому Чоловікові, Батькові і Дідові.

Дружина — МАРІЯ
Дочки:
ОЛЯ ДУБ з чоловіком ЗЕНОНОМ та донею НАДІЄЮ
ЗЕНОВІЯ
Сини:
БОГДАН
ВОЛОДИМИР з дружиною ХРИСТИНОЮ
СТЕФАН з дружиною ГАНЕЮ та сином СТЕФАНОМ
ЯРОСЛАВ
сестри — АННА, АНАСТАЗІЯ і ПАРАСКЕВІЯ з родинами
брати — ДМИТРО, ІВАН і АНДРЕЙ з родинами
та близька і дальша Родина

Ділимося сумною вісткою з Друзями, Земляками, Знайомими, що 12-го червня 1981 р., вночі, в Джефферсон шпиталі, після тяжкої хвороби, на 71-му році життя, упокоївся в Бозі

ЧОЛОВІК І БАТЬКО

бл. п.

ІВАН СЕРГІЙОВИЧ КУРЯЧИЙ

народжений в с. Яреськи на Полтавщині.

ПОХОРОН на українському православному цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., у вівторок, 16-го червня 1981 р.

В глибокому смутку:

дружина — КАТЕРИНА
дочка — ГАЛИНА
зять — БІЛЛ
внучка — НІНА
дочка — МАРІЯ
та Сестри в Україні

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність дня 20-го квітня 1981 року

мій Найдорожчий і Незабутній

ЧОЛОВІК І ШВАҐЕР

бл. п.

СУРЕН ТЕР КАРАПЕТЯН

Почуваюся до обов'язку цією дорогою скласти найщирішу подяку моїм Дорогим Сусідам п. Ніні Пясецькій, п. Іванні Савицькій, п. Стефанові Шуганові та п. Олександрові Кедринському, які в перших хвилинах мойого великого горя, несподіваної смерти мого Незабутнього Чоловіка Сурена — пожертвували свою поміч і зайнялися всім потрібним у зв'язку з похороном. Рівнож дякую мойому кузенові інж. Тарасові М. Грицаєві та його Дружині її за полагодження всіх інших справ, пов'язаних із цією сумною подією, за їх опіку та прощальне слово про Покійного Сурена, після Панахиди.

Дякую дуже за щирі співчуття писемні чи усні.

Дякую за щедрий дар на Стипендійний фонд у Бразилії (СУА) Дорогим Сусідам з дому „Павлюс Гук", і Рідні, замість квітів, як і за їхню участь в похоронних обрядах.

Незвичайно вдячна Панству Д-рові Ігореві і Дарії Витвицьким за це, що замовили Поминальну Службу Божу в 40-ий день, і за їх даток. Моя щира подяка оо. І. Височанському та М. Костюкові за переведення похоронних обрядів і похоронному заведенню п-ства Бромірських, за совісне улаштування похоронів.

Нехай Всевишній Бог нагородить Вас усіх щедрими ласками.

Дружина — ВОЛОДИМИРА І РОДИНА

З глибоким смутком повідомляємо, що дня 20-го червня 1981 року, несподівано, відійшов у Вічність, з Волі Всевишнього, на 71-му році життя,

бл. п.

ВОЛОДИМИР САВЧАК

адвокат, голова Товариства Українських Правників в Америці, член Наукового Товариства ім. Шевченка, Пласту і ООЧСУ.

ПАНАХИДА в понеділок, 22-го червня 1981 року, о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Quinn, 35-20 Broadway, Astoria, N.Y.

ПОХОРОН у вівторок, 23-го червня 1981 р., о год. 8:45 ранку з похоронного заведення до церкви Чесного Хреста, 31-12, 30th Street (31-ша Авеню), Асторія, а опісля на цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

У безмежному горю:

МИРОСЛАВА — дружина
МАРТА САВЧУК — донька
АДРІЯН САВЧУК — внук
СОФІЯ САВЧУК — сваха
СТЕФАНІЯ КОРЕНЬОВСЬКА — сестра в Чехо-Словаччині
ЮРКО КОРЕНЬОВСЬКИЙ — сестрінок з родиною
Ближча і дальша Родина в Україні і Америці

•

Родина просить здержатися від усіх жалобних промов.

•

Замість квітів проситься складати пожертви на громадські цілі.

Влада і право в історичній перспективі

Тісний зв'язок правного ладу з політичними змінами на певній означеній території є закономірним явищем. Особливо наглядно виявляється цей зв'язок на південних окраїнах нашої етнографічної території в Буковині і в Басарабії. Огляд довгого ланцюга політичних, а поряд з тим правних змін на тих землях був предметом доповіді д-ра Івана Новосівського 13-го травня ц. р. Його доповідь була четвертою з черги в серії лекцій на правничі теми, заплянованих у цьому році Правничою Комісією при НТШ і Товариством Українських Правників у ЗСА.

Доповідач уродженець Буковини, правник та історик присвятив цій проблемі особливу увагу. Користуючись багатим джерельним матеріялом він підготовляє працю про історію права Буковини й Басарабії. Вступ до цієї праці саме й послужив текстом прочитаної доповіді.

Простір між Дністром, Дунаєм і східними Карпатами був здавна брамою, через яку проходили орди різних кочових народів у своїй мандрівці на захід. Частиною того простору є Буковина й Басарабія. Сьогодні ті землі заселені в більшості румунами і тільки в північних областях переважають українці. Та не так було в давнину.

Починаючи з ранньої історії, доповідач згадав, що присутність слов'янських племен, зокрема антів, у тому обширі в шостому столітті нашої ери є потверджена ґотськими та візантійськими історикам. Антів, як відомо, вважають одним із племен, з яких пізніше зформувався український нарід. У дев'ятому й десятому сторіччі там жили слов'янські племена Уличів Тиверців. Від десятого сторіччя ця територія перебувала в сфері впливів Київської Руси, а в XII і XIII сторіччях вона входила в склад Галицько-Волинського князівства. Культурний вплив Галицької Руси залишив на тому терені тривалий слід дальшого ходу історії.

Монгольська навала, що нагрянула в 1241 році принесла цій землі чергову хвилю спустошення і руїни. Нова сторінка історії відкрилась для неї після того, як угорський король Людовик розгромив татар. Тоді один із його воєвод Богдан, що командував волоськими військовими частинами, вирішив позбутися угорської зверхности і в 1359 році на відвойованій території став основником окремого політичного утвору — Воєводства Молдавії. З того часу починається теж наплив волоських поселенців на опустілі після татарського наїзду землі.

Володарі цієї нової держави титулувались воєводами або господарями та зосереджували в своїх руках повноту державної влади. У сфері приватно-правній було стосоване звичаєве право, яке формувалось під впливом християнської моралі і візантійсько-римського права. Щойно в 1646 році господар Василь Лупул видав кодекс законів, який теж основувався на візантійсько- римському праві з додатками права звичаєвого. Доказом давности традиції візантійсько-римського права в тому просторі може бути факт, що візантійський імператор Юстиніян (шосте сторіччя нашої ери) у передмові до свого кодексу права Діґеста назвав себе, між іншим, теж імператором антів.

У 1511 році Молдавія попала у васальну залежність від Туреччини і ця залежність принесла їй багато лиха.

До 1774 року Буковина й Басарабія перебували разом у складі Молдавського Воєводства. Розрив наступив, коли Австрія, користаючи з послаблення Туреччини, зайняла Буковину, і в 1775 році ця окупація була потверджена договором між Австрією і Туреччиною в Константинополі. При тому варто згати, що в своїх домаганнях Австрія покликалась, м. і., теж на колишню приналежність тієї території до Галицько-Волинського князівства. Галичина була в тому часі вже під австрійським володінням. У згаданому договорі Австрія обов'язалась зберігати в занятій провінції існуючий правний лад, та, не зважаючи на це, вона незабаром стала заводити свої закони й порядки.

Австрійська доба в історії Буковини тривала до 1918 року (якщо не згадувати періоду російської військової окупації в 1914-1917 роках. У листопаді того року буковинські українці виявили волю жити самостійно разом із своїми братами в Україні. Однак на заклик буковинських румунів румунський уряд вислав військо, яке в скорому часі зайняло всю Буковину. Українці збройної сили не мали. Так ця провінція перейшла під владу Румунії, а мировим договором в Севр в 1920 році цей стан потверджено.

Східня полоса Молдавії, тобто територія між Дністром, Прутом і Дунаєм, у висліді російської перемоги у війні з Туреччиною і на основі договору в Букарешті в травні 1812 року, потрапила під владу Росії. Їй присвоєно назву Басарабія і вона залишилась під російським пануванням до 1917 року. В Букарештському договорі Росія теж зобов'язалась зберігати в цій провінції існуюче право, але згодом вона почала заводити своє.

У зв'язку з цим важливо знати, що в 1856 році після Кримської війни наступило об'єднання Молдавії і Волощини в одну державу, що й було народженням сучасної Румунії.

В 1917 році українські політичні діячі намагались приєднати Басарабію до України, однак басарабські молдавани створили свою Крайову Раду, яка після початкових хитань і після окупації Басарабії румунським військом ухвалила об'єднання Басарабії з Румунією. Опісля це було потверджене мировою конференцією у Парижі в 1920 році.

Так обидві землі зі значною кількістю українського населення опинились знову під однією владою. Не зважаючи на прийняте зобов'язання щодо охорони національних меншин, румунський уряд почав зразу проводити політику румунізації, зокрема у відношенні до українського населення.

Що торкається правних відносин, то деякий час в обох провінціях було задержане обов'язуюче там право — австрійське на Буковині і російське в Басарабії, — поки не переведено загальної уніфікації з румунським правом.

Румунська влада на Буковині і в Басарабії тривала до 1940 року. В червні того року Совєтський Союз ультимативною нотою поставив Румунії домагання, щоб вона віддала Басарабію й північну Буковину, на що румунський уряд хочне-хоч мусів погодитись. Із відібраних територій, північну Буковину й частину Хотинського повіту, а також південнобасарабські повіти Білгород Дністровий (Акерман) та Ізмаїл прилучено до Української ССР, а з обкраєної Басарабії створено нову союзну республіку — Молдавську ССР. Зайво й казати, що це „приєднання" принесло зі собою основну зміну правних відносин на совєтський лад.

Коли ж у 1941 році почалась війна між Німеччиною і СССР, то Румунія поновно окупувала ці землі та ще й поширила свою окупацію на лівий беріг Дністра аж по Одесу (Трансністрія).

Кінець війни й перемога СССР принесли територіям, що про них мова, привернення до стану з 1940 року. Формально це було переведено договором між Румунією і СССР у Москві 12-го вересня 1944 року і опісля потверджене мировим договором в Парижі в 1947 році.

Доповідач окремо згадав про інститут раїв або олатів, що існували на території Молдавії у часах турецького панування. Були це територіяльні одиниці, інколи великі простором, які підлягали безпосередньо турецькій адміністрації й законам. Звичайно в їхньому центрі була фортеця, де стояла турецька залога. Як форпости турецької влади олати забезпечували її на підвладній території. Одного часу турецьким олатом був теж Кам'янець Подільський.

Поданий доповідачем історичний огляд виявив усю складність правних відносин на окраїнах української території впродовж століть. Для історії права можна встановити періодизацію стосовно до політичних змін, які приводили до зміни суверенітету. Доповідач нарахував дев'ять таких періодів, із яких найдовший період Молдавської держави. В цій добі, м. і., формується й закріплюється станове суспільство, що продовжує існувати під австрійською і російською займанщиною.

Доповідачеві треба побажати, щоб заплянована ним праця про історію права Буковини й Басарабії появилась друком.

І. Витвицький

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

ВІДБУЛОСЯ 15-ТЕ ШАХОВЕ ПЕРШЕНСТВО УСЦАК В ПАМ'ЯТЬ ІНЖ. Б.БІЛИНСЬКОГО

Чікаґо, Ілл. (Т.Ш.). — При участі 19 шахістів ЗСА і Канади, в днях 23-25-го травня цього року відбулося 15-те першенство шахів Української Спортової Централі Америки і Канади на гостинній оселі Товариства „Самодопомога" в Равнд Лейку поблизу Чікаґо.

В цих першенствах, організатором яких було УАСТ „Леви", взяло участь: десять шахістів з Чікаґо, три шахісти з Детройту і по три — з Торонто і Філядельфії. Десять із згаданої кількости шахістів були клясифіковані (між ними майстер В. Дзерович і фахівець мгр М. Турянський), їхня пересічна кількість точок була 1.773 — „гора" кляси „Б".

Змагання турніру почалися 23 травня в 1:30 год. по полудні відкриттям, що його перевів директор турніру, привітавши учасників шахістів та поінформувавши їх про технічні деталі переведення змагань, а вкінці пом'янув місцевого шахіста бл. п. інж. Б.Білинського, колишнього визначного громадського, кооперативного і політичного діяча, який присвятив шахам 70 років свого життя. Від господарів оселі присутніх привітав інж. І. Білинський. Згідно з льосуванням в першій рунді змагалися шахісти сильнішої зі слабшою групою, а все таки в ній була цікава гра Турянського проти Остапчука, що була найдовшою з усіх восьми — 79 ходів в часі 9 1/2 години. Переміг більш досвідчений Турянський. Інші п'ять ігор закінчилися теж перемогами шахістів сильнішої групи, дві гри зведено в нічию. В другій і третій рундах шість ігор закінчилося вислідами, а по дві гри зведено внічию. В четвертій рунді дві гри закінчилися ремісовими вислідами, а в шістьох вислідних змаганнях були дві сенсаційні перемоги. Сенсаційною була перемога о. Процика, настоятеля філії УКУ у Філядельфії — неклясифікованого шахіста над Б. Базарком, що має 1.820 точок.

Другою ще більшою несподіванкою була перемога д-ра Ковтуна (1.615 точок кляса „Б") з експертом Турянським. У шостій рунді внічию закінчили Дзера і Степаненко в 11-му ході. В інших семи грах, що були вислідними, три були важливі. Перемога о. Процика з д-ром Колтуном забезпечила йому третє місце, перемога Новаківського з Назарком — сьоме місце, а перемога Гончарова з Маркевичем — шосте місце. Ця гра була друга з черги найдовшою — 78 ходів, 4 1/2 години. Запис 25 ігор переслано проф. Попелеві для аналізи.

Кінцева турнірова табеля шахового турніру УСЦАК-1981 року:

		Точки
1.	Вікор Дзера СТ „Україна", Торонто	4 1/2
2.	Богдан Степаненко СТ „Україна" Торонто	4
3.	О. Маріян Процик УСО „Тризуб" Філядельфія	4
4.	Мирослав Турянський УАСТ „Леви" Чікаґо	3 1/2
5.	Юліян Колтун УСО Тризуб" Філядельфія	3
6.	Микола Гончарів УАСТ Леви" Чікаґо	3
7.	Сидір Новаківський УСО „Тризуб" Філядельфія	3
8.	Іван Остапчук УАСТ „Леви" Чікаґо	3
9.	Степан Сушко УАСТ „Леви" Чікаґо	2 1/2
10.	Іван Скульський УАСТ „Леви" Чікаґо	2 1/2
11.	Петро Стецько УАСТ „Леви" Чікаґо"	2 1/2
12.	Богдан Назарко СТ „Україна" Торонто	2
13.	Михайло Главчев УАСТ „Леви" Чікаґо	2
14.	Ярослав Маркевич УАСТ „Леви" Чікаґо	2
15.	Зіновій Томків УАСТ „Черник" Детройт	2
16.	Володимир Лисенко УАСТ „Черник" Детройт	2
17.	Василь Полярний	2
18.	Петро Семеген УАСТ „Черник" Детройт	1 1/2
19.	Василь Годчак УАСТ „Леви" Чікаґо	1

Після закінчення усіх змагань першостей УСЦАК відбувся прощальний обід, що його уфундував заступник голови Управи УАСТ „Леви" Чікаґо Петро Стецько. Після спожиття обіду директор турніру зробив заключні висновки першенства, а кульмінаційною точкою було вручення фінансових нагород за перші чотири місця, що їх одержали: Віктор Дзера 275 дол., Б. Степаненко 225 дол., М. Процик 175 і М. Турянський 125 дол. Інші шахісти одержали пам'ятки з цих першостей у формі шахових книжок, шахівниць і комплектів шахів. З короткими заключними промовами до учасників виступили: голова кооперації „Самодопомога", член Управи УАСТ „Леви" Р.Припхан, ланкові шахів — С. Новаківський УСО „Тризуб", Б. Базарко, СТ „Україна".

Придбанням фондів вручених нагород зайнялася комісія у складі: Р. Припхан, мґр М. Турянський, мґр Т. Школьник. З вписового вплинуло 500 дол., більші суми пожертвували добродії: Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" Чікаґо і промисловець Степан Борисевич по 250 долярів, 13 жертводавців, членів Товариства Українських Купців, Промисловців і Професіоналістів, 270 дол.

Завдяки заходам радного УНСоюзу інж. Анатолія Дорошенка, Український Народний Союз пожертвував суму 150 долярів. Тому що бюджет першенства був вже забезпечений, цього чека передано до каси УАСТ „Леви".

Переведенням турніру займалася спеціяльна комісія у складі: Б.Степаненко, завідувач шаховим устаткуванням, директор турніру, інж. Маркевич, завідувач табелі вислідів ігор, і мґр Турянський — харчування.

Кухнею дбайливо завідувала Анна Білинська приміщеннями на оселі — інж. Ігор Білинський. З різних причин в цьогорічних шахових першенствах не взяли участи майстри: Б.Бачинський (УСО „Тризуб"), д-р О.Попович (УСВТ „Ч.Січ") і д-р Й. Пундій, експерти інж. Л. Блонарович (УСВТ „Ч.Січ"), Л. Возьний (УАСТ „Львів"), проф. С. Попель і ряд інших.

Посадник Норрі офіційно відкрив двомовну програму

Вінніпеґ, Ман. — Посадник міста Вінніпеґу Бил Норрі офіційно відкрив програму англо-українського двомовного навчання в школі Марґарет Андергил в Трансконі. Відкриття відбулося в четвер, 30-го квітня ц.р., при участі біля 200 гостей. Програма двомовного навчання була введена в цю школу у вересні 1980 року. У цьогорічній І-ій клясі є 20 дітей.

Іванна Танчук, голова шкільного Батьківського комітету, переводила програмою відкриття. В своєму вступному слові посадник Норрі привітав присутніх в імені ради міста Веннінеґу і і підкреслив, що розвиток двомовних програм у Вінніпеґу значно збагачує багатокультурну мозаїку міста.

Відтак виступили з промовами суперінтендант шкільного відділу Транскона-Спрингфілд Віра Деренчук; Стефанія Юрківська, консультант для української мови при провінційнім департаменті освіти, та Тарас Прихітко, президент Батьківського комітету сприяння українській мові у Манітобі.

Від вінніпеґського Клюбу Українських Професіоналістів і Підприємців виступив віцепрезидент клюбу Кон Ґеник, який вручив голові шкільного відділу Дж. Ільчишинові традиційну писанку, оформлену в рамцях, з подякою за піддержку відділу у введені програми. Дж. Ільчишин відтак передав писанку директорові школи Теду Стойкові для виставлення в школі.

Посадник Норрі перетяв символічну стяжку і офіційно відкрив програму. На закінчення програми вечора перша двомовна кляса цієї школи під проводом учительки Марії Семеґен відспівала кілька пісень.

Із серії видань Інституту Дослідів Волині вийшли дві книжки

Вінніпеґ, Канада. — Із серії видань Інституту Дослідів Волині, тут цього року вийшли дві книжки: ч. 42 — „Літературні жанри малої форми" Анатоля Юриняка та книжка ч. 43 — Українські канти", авторства Павла Маценка.

Книжка „Літературні жанри малої форми" А. Юриняка може служити посібником для учителів і учнів загальних курсів і шкіл українознавства, бо в ній автор клясифікує і пояснює різні літературні жанри з наведенням уривків літературних творів видатних українських письменників — із прози чи поезії. Книжка коштує 5 долярів.

У книжці „Українські канти", що вийшла у 83-річчя П. Маценка, автор накреслив історію українських кантів і їх розвою від найдавніших часів історії України, почерез середньовіччя, до новіших часів, коли це українські композитори обробляли для хорів мелодії кантів. Цю книжку як і — згадану попередньо можна замовляти, написавши на таку адресу: Research Institute of Volyn, Box 606, Winnipeg, Man. Canada — R3C 2K3.

Лос Анджелес урочисто відзначить сорокову річницю Акту 30-го червня

Заходами Ділового комітету Організацій Визвольного Фронту та покликаного ним Громадського комітету, до якого увійшли представники наших церков, установ та організацій, в неділю, 28-го червня, в приміщенні авдиторії Українського Культурного Осередку, відбудеться величава імпреза з концертом та перекускою.

Початок імпрези о годині 1:30 по полудні. У святочнім концерті візьмуть участь український мішаний хор „Кобзар" під кермою маестра В. Божика, наші солістки, та інші мистці. Святочну доповідь виголосить гість з Аризони інж. Володимир Чопівський. Діловий комітет запрошує все українське громадянство вшанувати своєю численною участю це всеукраїнське відзначення Акту 30-го червня 1941 року.

Святополк Шумський

Чарівник...

(*Продовження зі стор. 2*)

Коли хор Кошиця самоліквідувався, бо не міг подолати великих коштів, то Авраменко, маючи на увазі тяжкі часи депресії,

> „не брав якоїсь дуже високої оплати за науку. Ученики й учениці платили йому стільки, щоби він міг вижити, та щоби вони не забули, що повинні самі підтримувати свою школу. А вона не переводилась, бо постійно записувалися до неї свіжі аматори танцю".

У такий спосіб почав закладати Авраменко школи танцю по більших осередках українського поселення у Північній Америці. На кожному місці залишав свого найбільш талановитого учня, щоби молодь не забула виученого, а сам закладав нові школи. Так навчив сотні української, в Америці родженої, молоді танків, і розбудив у молодих серцях американських громадян українського походження любов до всього, що українське.

Світова виставка в Чікаґо

У 1932-1934 роках збулися в Америці дві події, які дали нагоду познайомити не-українців із українськими культурними надбаннями. Це була Світова Виставка в Чікаґо та святкування 200-річчя уродин Вашінґтона.

Велика шкода, що в часі виставки хор Кошиця уже не діяв, зате Авраменко, коли трьохлітня його „танцювальна" праця почала приносити успіхи, задумав використати нагоду, щоби познайомити не-українців із українською Терпсихорою. Щоб рятувати початкові організаційні труднощі т.зв. Української Виставкової Корпорації, Авраменко запропонував свої послуги громаді та активно включився у працю Комітету, а про вклад його танцювальної школи в мистецьку програму читаємо: „Авраменкові і його учням треба теж завдячити головно успіх Українського Тижня, зокрема Українського Дня".

Виставка в кінцевому ефекті принесла українцям великі користі.

> „У Чікаґо світ пізнав високу українську культуру та вельми прихильно висловився про неї і взагалі про всі наші надбання. Ми приєднали собі на Світовій Виставі багато впливових приятелів серед чужинців. А мобілізацією майже всіх громадянських сил для підготови участи в цій Виставі склали ми з успіхом іспит національної організованости".

І власне ця остання сторінка була таки найважніша бо черговий раз „навчила" провідників, що тільки спільним зусиллям можна доконати „великого діла". Саме тому моментові багато місця присвячує о. Пристай:

> „При кінці треба згадати ще про громадське значіння виставки для самих українців. Це була справа, яка об'єднала довкола себе до спільної праці ріжні громадські ґрупи в Америці. Те саме було в краю, де до співпраці у виставовім комітеті обєдналися майже всі господарські і культурно-освітні установи. Допомагала активно виставі українська еміґрація в Чехословаччині, Франції, Канаді, Бразилії й Арґентині. Український Тиждень дав виняткову нагоду переконатися, яке сильне почуття звязку із краєм і приналежности до української нації живе ще в нашій еміґрації. Не зважаючи на тяжку економічну кризу, до українського павільону зїхались — наші люди з найдальших кінців Америки і Канади, лише на те, щоби подивитися на власну хату на світовій виставі і пережити кілька хвилин вдоволення від спільного успіху. Український Тиждень — це був правдивий тріюмф української еміґрації. Рік 1933 показав нам виразно, що українська еміґрація це активний і сконсолідовани чинник в українськім житті".

(Між іншим через внутрішні непорозуміння багато за нас численніша польська еміґрація, мимо старань та видатної помочі польської держави, не спромоглася вдержати власного павільйону і одного дня готова будівля залишилася без напису „Польща".

Святкування уродин президента Вашінґтона

Непосидюща вдача Авраменка не давала йому спочивати, тому він рішився використати святкування американцями 200-літніх уродин першого президента, Дж. Вашінґтона для поширення відомостей серед не-українців про українське мистецтво. До того часу вже була вишколена чимала громада танцюристів, але бажаючи зробити щось дійсно „репрезентативне" Авраменко вирішив запросити до співучасти ще незабутого американською публікою О. Кошиця, як про це влучно пише о. Пристай:

> „Мовляв, Ти старий Кобзарю, співай, а ми молоді козаки та козачки будемо гуляти та заробимо собі на хліб насущний, а для України культурне імя."

Перебуваючи тоді на Сході Америки, організатор задумав протягом травня 1932 дати 25-30 спільних виступів, що їх мала започаткувати Святочна Академія в пошану Дж. Вашінґтона в неділю по обіді, 1-го травня біля пам'ятника Вашінґтона.

Але легше було заплянувати, як задумане довершити. Кошиць людина зі стажем, маючи запевнення фінансової винагороди для себе й зібраних наново співаків, долучив до Комунікату Авраменка заяву:

> „Справа, яку підіймає артист Василь Авраменко, є великої ваги для українського народу, особливо в теперішньому часі. Тому прошу всі українські організації, як світські, так і релігійні, та окремі свідомі одиниці, щоб пішли на стрічу із матеріяльною допомогою артистові Авраменкові. Допомогу, яку окажуть Українці в Америці, оправдаємо спільною працею для добра українського народу".

Він більше організаційними справами і не займався.

(Далі буде)

ПОЯВИЛАСЯ КНИЖЕЧКА ДЛЯ ДІТЕЙ С. КУЗЬМЕНКО

Торонто, Канада. — Цього року тут із Видавництва Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ) вийшла книжка, п. з. „Півникова пригода" Світлани Кузьменко.

Ця книжечка, обгортку і ілюстрації до якої зробила Ніна Мудрик-Мриц, попровадять дитину в світ свійського птаства, героєм якого є півник, який вибрався із рідного гнізда, щоб спробувати „кращого" життя у своїх сусідів.

За С. Кузьменко — ще й інші книжки, як: „Івасик і його абетка", Торонто, 1974 та „Новоталалаївські рефлексії", Торонто, 1976.

ПРАВЕДНИЙ ЗАКОН І ТРИ ЗЕРА

У „Свободі", ч. 113, з 17-го червня ц. р., у звідомлені з Річних Нарад Головного Уряду на Союзівці, п. з. „Привітання, резолюції і рекомендації Головного Уряду УНС" було надруковано: „і тому що великий Кобзар України Тарас Шевченко прагнув здійснення проведеного закону Вашінґтона", а має бути: „і тому що великий Кобзар України Тарас Шевченко прагнув здійснення праведного закону Вашінґтона", як також слід читати, що в бюджеті УНСоюзу „Призначено на організаційні справи суму 522,000 долярів.

ВИЙШЛО ЧЕРГОВЕ ЧИСЛО НАУКОВОГО ЗБІРНИКА „МІТТАЙЛЮНҐЕН"

Мюнхен, Західня Німеччина. — Із серії видань „Arbeits und Förderungsgemeinshaft der Ukrainishen Wissenschaften e. V." вийшло ч. 17 „Міттайлюнґен", — поважний науковий збірник, написаний німецькою мовою, із багатим матеріялом із царини української історії, літератури, філософії, релігії, мистецтва тощо. Особливо це помітно у виданні останнього, 420-сторінкового, числа, в якому фігурують твори 30-ти авторів із кількох країн.

„Міттайлюнґен" розсилається до 27-ох країн, переважно до бібліотек та славістичних інститутів, департаментів славістики при університетах та до інститутів вивчення Східньої Европи, для інформації чужинного наукового світу про Україну.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ПРОЦИК, член УНС Відділ 287 Сини України в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 26-го травня на 64-му р. життя. Нар. в Джерзі Ситі, Н. Дж.; членом УНС став у 1936 р. Залишив у смутку дружину Марію, доньку Анну Джоен, зятя Карла, сина Джана, доньку Мері Джейн, сина Стефана і сестру Марію Процик. Похорон відбувся 29-го травня 1981 р. на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінгтон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Б. Ясінський, секр.

СТАНИСЛАВ ТИМОЧКО, член УНС Відд. 386 Вільна Україна в Шарон, Па., помер 26-го квітня 1981 р. на 62-му р. життя. Нар. 1919 р. в Ню Александрія, Па.; членом УНС став у 1937 р. Залишив у смутку дружину Анну, дві дочки, сина, три сестри і двох братів. Похорон відбувся 28-го квітня 1981 р. на цвинтарі Овкленд, в Шарон, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Катерина Його, секр.

АННА БІЛОЗ, членка УНС Відд. 21, померла 7-го травня 1981 р. на 84-му р. життя. Нар. 1896 р. в Галичині, Зах. Україна; членкою УНС стала у 1920 р. Залишила у смутку дітей; Мері, Гелен, Софію, Петра, Михайла і Стефанію. Похорон відбувся 9-го травня 1981 р. нацвинтарі свв. Петра і Павла в Ендікотт, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Волтер Мельниченко, секр.

РОМАН БАКАЛЕЦЬ, член УНС Відд. 42 ім. Т. Шевченка в Пассейку, Н. Дж., помер 10-го травня 1981 р. на 28-му р. життя. Нар. 1953 р. в Пассейку, Н. Дж.; членом УНС став у 1953 р. Залишив у смутку батьків Володимира і Марію, брата Олега, сестру Дарію, дальшу родину, товаришів і приятелів з Пласту та молодечих організацій. Похорон відбувся 14-го травня 1981 р. на цвинтарі Кальварія в Патерсоні, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Іван Блиха, секр.

МАРІЯ ОГОРОДНИК, членка УНС Відд. 147 св. Михаїла в Аллентавн, Па., померла 11-го лютого 1981 р. Нар. 1910 року в Галичині, Україна; членкою УНС стала у 1950 р. Залишила у смутку чоловіка Василя і доньку Анну-Марію. Похорон відбувся 14-го лютого 1981 р. на цвинтарі Лорел Гілл у Вайтголл, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Іван Гуцайлюк, секр.

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ
ЧОРНОГО ЗИГМУНДА
син Яна.
Нар. 1929 р. в м. Варшаві, Ґарваліний район. Виїхав з Варшави до Канади 1939 р. з мамою, батько помер 1937 р. Батько походив з м. Мостиська, обл. Львів. Пошукує родина з України. Хто знав би про нього, або він сам, прошу тел.:
(201) 473-6947, U.S.A.